

מ ז כ ר

- לכבוד:** גב' נגה קינן, יו"ר פורום CFO; יו"ר וחברי ועדת דיווחים כספיים והקשר עם רשות ניירות ערך של פורום CFO
- מאת:** עו"ד אמיר שרף – תדמור ושות', עורכי דין
- תאריך:** 8 במרץ 2008
- הנדון:** הצעת תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התשס"ח-2008

א. רקע

ביום 7 בפברואר 2008 פורסמה הצעת משרד המשפטים להתקנת תקנות מכוח סעיף 171(ה) לחוק החברות, המסמיך את שר המשפטים לקבוע הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים ("התקנות המוצעות"). התקנות המוצעות מאמצות את עיקרי המלצות הועדה לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל בראשות פרופ' זוהר גושן ("ועדת גושן"). ההצעה פורסמה באתר רשות ניירות ערך לתגובות הציבור וטרם נקבע מועד אחרון להגשת התגובות.

כזכור, הגישה ועדת גושן בחודש דצמבר 2006 את מסקנותיה לרשות ניירות ערך, אשר אימצה את המלצותיה ואישרה את המתווה שהוצע בידי סגל הרשות ליישום ההמלצות.

בדומה לגישה הרווחת בעולם, המליצה ועדת גושן כי יישום הקוד ייעשה באופן וולונטרי על דרך של "אמץ או גלה", היינו, אימוץ הקוד כולו או חלק מהוראותיו תוך מתן גילוי בדוחות התאגיד ביחס להוראות הקוד שאומצו.

למיטב הבנתנו הוסכם בין רשות ניירות ערך ומשרד המשפטים על מתווה ליישום ואימוץ בחקיקה של המלצות וועדת גושן. בהתאם למתווה המוסכם צפויים להיקבע שלושה דברי חקיקה:

1. תקנות מחייבות מכוח סעיף 171(ה) לחוק החברות לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים.
2. תיקון חוק החברות כך ששר המשפטים יוסמך לקבוע הוראות מומלצות בקשר לממשל תאגידי ראוי, שיפורטו בתוספת לחוק החברות ואשר כל חברה תהא רשאית לאמץ בתקנונה או בדרך אחרת.

3. תקנות מכוח חוק ניירות ערך, שיקבעו חובת גילוי ביחס לאימוץ הוראות ממשל תאגידי ראוי (בהתאם לתוספת האמורה לחוק החברות או, עד להתקנת התוספת, בהתאם להמלצות ועדת גושן).

התקנות המוצעות שבנדון הן הרכיב הראשון במתווה המוסכם, כאמור בסעיף א.1. לעיל.

ב. תמצית התקנות

להלן תמצית ההוראות העיקריות של התקנות המוצעות:

1. הועדה לבחינת הדוחות הכספיים:

בהתאם לתקנות המוצעות, בכל תאגיד מדווח (חברה ציבורית וחברה פרטית שהיא תאגיד מדווח לפי חוק ניירות ערך) תפעל ועדה מיוחדת ("הועדה" או "הועדה לבחינת הדוחות הכספיים"), אשר תבחן את הדוחות הכספיים של התאגיד קודם לאישורם על ידי הדירקטוריון. אפשר שהועדה תהיה וועדת הביקורת של החברה אם היא מקיימת את התנאים המפורטים בתקנות לעניין הרכבה וכשירות חבריה.

2. תפקידי הועדה:

בהתאם לתקנות המוצעות, על הועדה לבחון ולדון בנושאים הבאים:

- 2.1. ההערכות והאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים;
- 2.2. הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי;
- 2.3. שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים;
- 2.4. המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שישמשו בעניינים המהותיים של התאגיד;
- 2.5. הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, עליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים;

על הועדה להעביר את המלצותיה לדירקטוריון זמן סביר לפני הדיון בו.

3. הרכב הועדה וחבריה:

בהתאם לתקנות המוצעות מספר חברי הועדה לא יפחת משלושה ויו"ר הועדה ורוב חבריה יהיו דירקטורים חיצוניים. התקנות קובעות מנגנון חדש לפיו כחבר הועדה יכול לכהן, בתנאים מסוימים, גם מי שאינו דירקטור. כמו כן, נקבעו הוראות לעניין כשירות חברי הועדה ונוהל העבודה בה.

4. הצהרת המנהלים :

התקנות המוצעות קובעות, בדומה לקבוע בסעיפים 906 ו-302 ל-Sarbanes-Oxley Act of 2002 ("SOA"), חובה על המנכ"ל ועל נושא המשרה הבכיר האחראי לעריכת הדוחות הכספיים (או דירקטור שהוסמך לחתום במקום כל אחד מהם) לחתום על הצהרת מנהלים ביחס לדוחות השנתיים והרבעוניים אותם מפרסמת החברה.

עיקרי ההצהרה כוללים :

4.1. התייחסות לכך שלפי ידיעת המצהיר, הדוחות לא כוללים מצג לא נכון, לא חסרות בהם עובדות מהותיות, והם משקפים באופן נאות את מצבה הכספי של החברה.

4.2. גילוי לרואה החשבון המבקר של החברה על הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בבקרה הפנימית על דיווח כספי וכל תרמית שבה מעורב המנכ"ל או מי שכפוף לו במישרין או עובדים אחרים המעורבים בבקרה הפנימית על דיווח כספי.

4.3. התייחסות לקביעתם של בקרות ונהלים לצורך הגילוי בדוחות ולנאותות האפקטיביות של אותם נהלים ובקרות.

5. אישור רואה חשבון :

התקנות המוצעות מבקשות לקבוע, כי גם רואה החשבון המבקר של החברה יאשר את נאותות האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי הנדרש בדוחות, בדומה לקבוע בסעיף 404 ל-SOA. עם זאת, ובשונה מסעיף 404 הנ"ל, הדרישה בתקנות היא לבחינת אפקטיביות בקרות הדיווח בלבד ולא לבחינת אפקטיביות בקרות הדיווח ובקרות התפעול, וזאת בשל ההבנה בדבר העלויות הגבוהות הכרוכות בקביעת דרישה כאמור גם ביחס לאפקטיביות בקרות התפעול.

6. תחולה על תאגידים מדווחים שאינם חברות ציבוריות :

התקנות המוצעות קובעות כי הן תחולנה, בנוסף לחברות ציבוריות, גם על תאגידים מדווחים כהגדרתם בחוק ניירות ערך שאינם חברות ציבוריות, (כגון תאגיד שהנפיק לציבור אג"ח סטרייט בלבד). עם זאת, כיוון שבחברות כאמור אין חובה למנות דירקטורים חיצוניים, יחויבו תאגידים אלו במינוי דירקטורים שמתקיימים בהם תנאי הכשירות של דירקטורים חיצוניים (העדר זיקה של הדירקטור לבעל השליטה ולחברה), אך אופן מינויים יהיה כשל דירקטורים רגילים.

מצ"ב כנספח הנוסח המלא של התקנות המוצעות ודברי ההסבר להן.

ג. נקודות עיקריות להתייחסות:

1. המלצות וועדת גושן לדיון מוקדם בדוחות הכספיים בוועדת הביקורת נקבעו כהוראות וולונטריות, אשר ההחלטה על אימוצן מסורה לשיקול דעתה של כל חברה וחברה. לעומת זאת, התקנות המוצעות מחמירות בעניין זה והופכות את הדיון המוקדם בדוחות הכספיים בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים לתהליך שקיימת חובה לבצעו.
2. התקנות המוצעות קובעות כי יושב הראש ורוב חברי הוועדה יהיו דירקטורים חיצוניים בהתאם לחוק החברות. גם כאן מדובר בהחמרה ממשית ביחס להמלצות ועדת גושן, שהציעה כי רוב חברי הוועדה יהיו דירקטורים עצמאיים (שמינויים והפסקת כהונתם היא כשל דירקטורים רגילים ולא כשל דירקטורים חיצוניים), לרבות דירקטורים חיצוניים, וכי היו"ר יהיה דירקטור חיצוני. נראה כי בשל הרוב המיוחד הדרוש בהתאם לחוק החברות למינוי דירקטור חיצוני ולהפסקת כהונתו מדובר בהכבדה נוספת על החברות ועל אופן ניהולן.
3. בדו"ח ועדת גושן נקבע, כי הצהרת המנהלים ביחס לדוחות ואישור רואה החשבון המבקר לאפקטיביות הבקורות והנהלים יהיו וולונטריים בלבד ואילו התקנות המוצעות מבקשות להופכם למנדטוריים.
4. הצהרת המנהלים מחייבת את החברות ומנהליהן להיערך מבעוד מועד ולקיים תהליך בדיקה והערכה עצמית של מערך הבקרה הפנימי בקשר לדיווח הכספי. מובן כי הדבר כרוך בעלויות גבוהות, הן במישור הכספי והן במישור תשומת הלב הניהולית הנדרשת, ויש בכך משום הכבדה משמעותית, במיוחד כאשר מדובר בחובה המוטלת על כל החברות, גדולות כקטנות, ללא הבחנה וללא יכולת החלטה עצמאית של החברה ביחס לנאותות אמצעי זה ולרצונה לאמצו.
5. החובה לחתום ולפרסם את הצהרת המנהלים שנקבעה במסגרת התקנות המוצעות עשויה להיתפס כמטילה אחריות משפטית כבדה יותר על נושאי המשרה הרלבנטיים בגין הצהרת המנהלים. זאת במיוחד על רקע נוסח ההצהרה שאינה מסויגת, העובדה כי מדובר כאמור באקט שאינו וולונטרי יותר אלא מחייב, והתוצאה האמורה בדברי ההסבר לפיה במקרים בהם "הבקרה לא נמצאה נאותה, לא יהיה ניתן לאשר את הדוחות".
6. בהתאם לסעיף התחולה אמורות התקנות להיכנס לתוקף בשני שלבים. השלב הראשון, ביחס לדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2008, ובו לא תחול עדיין החובה לצירוף הצהרת מנהלים ואישור רואה החשבון. השלב השני, ביחס לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2008, שבו תחול כבר גם החובה לצירוף הצהרת מנהלים ואישור רואה חשבון. מובן כי מדובר במועדי יישום קרובים באופן בלתי סביר, במיוחד בכל הקשור להצהרת המנהלים ואישור רואה החשבון.